

Folkbildningsrådet

2026-04-02

Offentligägda folkhögskolors intresseorganisation, OFI, remissvar på Förslag till nya statsbidragsvillkor för folkhögskolor

Offentligägda folkhögskolors intresseorganisation, OFI, inkommer härmed med yttrande på Förslag till nya statsbidragsvillkor för folkhögskolor.

Offentligägda folkhögskolors intresseorganisation, OFI, organiserar och företräder 42 folkhögskolor med regioner som huvudmän och är en intresseförening.

Sammanfattande kommentarer

OFI är i huvudsak positiv till många av förslagen men kommer att redovisa de avsnitt och de områden där OFI har synpunkter eller önskar förtydliganden.

OFI noterar att skrivningarna om principen om fritt och frivilligt deltagande inte uttryckligen återfinns i de nya villkoren. Principen har historiskt varit central för folkbildningens identitet och pedagogiska grund. OFI skulle gärna se ett förtydligande kring hur denna princip fortsatt ska förstås och värnas inom ramen för de nya villkoren.

OFI anser att Folkbildningsrådet har haft en gedigen, transparent och bra process i framtagandet av förslag till nya statsbidragsvillkor. Vidare välkomnar vi syftena med översynen att stärka folkhögskolans särart med fokus på bildning i verksamheten och att beskriva folkhögskoleverksamhetens förutsättningar för att styra mot kvalitet. Dessa syften balanseras mot behovet av stabilitet och förutsägbarhet för folkhögskolorna när det gäller statsbidraget

Samtidigt innebär förslaget förändringar i styrning, uppföljning och resursfördelning som medför ekonomiska och organisatoriska konsekvenser. OFI vill särskilt uppmärksamma vikten av att reformen genomförs med proportionalitet och med beaktande av folkhögskolans tillitsbaserade arbetssätt.

OFI känner en oro över att de utökade kraven på dokumentation och uppföljning sammantaget kan medföra administrativ belastning och bli kostsamma på bekostnad av att resurser måste tas från den pedagogiska verksamheten. OFI anser att Folkbildningsrådet utreder konsekvenserna av utökade administrativa krav. Uppföljning bör i hög grad bygga på dialog och professionellt ansvar.

OFI ser behovet av att Folkbildningsrådet tar fram övergångsbestämmelser då många OFI:s medlemsskolor fastställer sina kursutbud senast i oktober året innan kurser startar i augusti. OFI anser också att man flyttar fram ikraftträdande till tidigast 1 juli 2027.

**OFI:s kommentarer per kapitel och underrubriker på avsnitt där vi har synpunkter.
Avsnitt utan synpunkter kommer att utelämnas.**

1. Folkbildningspolitiska mål och förordningen (2015:218) om statsbidrag och folkbildning

OFI ser positivt på att lägga förordningen i början av villkorsdokumentet. Detta ger en större tydlighet och kraft till förordningen som är det styrande dokumentet, visar också på kopplingen mellan förordningstexten och villkoren som följer.

2. Kvalitet i folkhögskolan

Kapitlet i sin helhet beskriver och ger exempel på kvalitet för folkhögskolorna tillsammans men bör förtydligas att det just är utbildningsformens *gemensamma* kvaliteter som beskrivs.

2.1 Folkbildningsrådets vägledande principer

OFI delar inte fullt ut formuleringen i hela detta avsnitt och skulle önska att man hittar ett annat ord för *prioriterar* alternativt formulerar om hela stycket då det dels är otydligt med vad som menas med brett kursutbud, dels hög kvalitet.

2.2.1 Bildning och utbildning

OFI anser att hela avsnittet är mycket bra men skulle gärna se att det tillförs en skrivning som belyser att folkhögskolorna är fria att själva utforma kursinnehåll och att det inte finns nationella läroplaner och kursplaner.

2.2.2 Bildningsmiljö

Avsnittet fokuserar på behovet av sammanhållna studiegrupper. Om man med det menar att det ska vara exakt samma deltagarunderlag på varje schemaposition så avstyrker OFI det bestämt.

Det är att omöjliggöra individanpassning som hela folkhögskolepedagogiken bygger på. Idag kan, enligt tolkning, en sammanhållen studiegrupp vara exempelvis årskursvis i tema och blockstudier men nivåindelad i visa ämnen. Utöver detta, blandade grupper i skapande, friskvård och handledd studietid. Detta är exempel på ett konstruktivt sätt att ha sammanhållna studiegrupper med möten mellan årskurserna som vi gärna ser ges utrymme för fortsatt. Det kommer inte fungera i en vardaglig kontext med sammanhållna studiegrupper. Detta bör vara varje skolas pedagogiska ansvar vilket är naturligt på en folkhögskola.

Vidare anser OFI att stycket som lyfter internatets betydelse behöver förtydligas. Är pedagogisk personal på internatet en rekommendation eller ett krav? Det bör finnas medvetenhet om att många folkhögskolor idag framgångsrikt hanterar internat och eventuella behov av närvaro dygnet runt via andra tjänster/system. Det går att tolka som att det ska finnas pedagogisk personal på internaten dygnet runt, vilket idag inte är resursmässigt möjligt. Fokus på villkoren bör visa att det är upp till folkhögskolan att definiera vilken kompetens och/eller personal som är bäst lämpad för internatet.

3. Grundläggande villkor för att erhålla statsbidrag

3.1 Mottagare av statsbidrag

OFI välkomnar skrivningen "Organisationen ska också ha ekonomiska förutsättningar att driva en långsiktigt stabil verksamhet" men det bör förtydligas vad som menas med organisation. OFI

föreslår att man i stället skriver ”**Huvudman** ska också ha ekonomiska förutsättningar att driva en långsiktigt stabil verksamhet”

3.3.1 Säte och filialer

OFI avstyrker skrivningen om att särskilda kurser som genomförs i samverkan med skolans medlemsorganisationer kan startas i annan region än där skolan har sitt säte. Detta är en formulering som står i kontrast till beskrivningen av ansökan om filial i annan region. Detta skapar otydligheter kring avtalet kring mobilitetsersättningen samt för in ett nytt begrepp i folkhögskolevärlden nämligen ”skolans medlemsorganisationer”.

OFI avstyrker också formuleringen där krav ställs på ”organisationen” som mottagare av statsbidrag och anser att det ska vara huvudmannen som ska vara mottagare för statsbidraget och således ska uppfylla kraven.

3.3.2 Nya statsbidragmottagare

OFI önskar att man i första stycket kompletterar enligt nedan:

”För att komma i fråga som ny mottagare av statsbidrag för folkhögskola ska organisationen **och dess huvudman** visa att den har förutsättningar att bedriva verksamhet i enlighet med statsbidragsvillkoren”.

3.3.5 Folkhögskolans organisation

OFI välkomnar att villkoren anger att;

”Det grundläggande ansvaret för varje folkhögskola vilar på styrelsen.

Styrelsen ska ha god kännedom om statsbidragsvillkoren, utbildningsformen folkhögskola och folkhögskolans myndighetsutövning.

Folkhögskolan ska säkerställa att alla anställda har relevant kunskap om statsbidragsvillkoren.

Folkhögskolan ska ha en rektor som arbetar på styrelsens uppdrag och leder den pedagogiska verksamheten.

Rektor ska ha pedagogisk insikt och kännedom om folkbildning förvärvad genom utbildning och erfarenhet”.

OFI:s synpunkter på detta avsnitt:

Vi ställer oss frågande till hur eventuell uppföljning av detta kommer att göras och om Folkbildningsrådet kommer att erbjuda stödjande insatser där ovan villkor brister på en folkhögskola.

Vi önskar att Folkbildningsrådet formulerar om meningen, Rektor ska ha pedagogisk insikt och kännedom om folkbildning förvärvad genom utbildning och erfarenhet”. OFI vill byta ut ordet ”och” till **eller**. Som skrivningen är nu kan man tolka det som att rektorer utan folkhögskoleerfarenhet inte får anställas alls.

OFI välkomnar villkoren avseende krav på rektorsutbildning. OFI skulle dock gärna se att man förtydligar vilken typ av rektorsutbildning som avses. Vidare önskar vi att man formulerar om skrivningen enligt nedan:

”Rektor ska vid anställning eller senast fyra år efter tillträdesdagen ha gått **eller påbörjat** en rektorsutbildning.

OFI önskar också att Folkbildningsrådet undersöker och driver frågan avseende möjligheten till statlig finansiering av rektorsutbildningen då detta blir ett obligatorium. OFI ser inte att villkoren kan ställa upp ett krav som detta utan att sätta av medel för det. OFI tror dessutom att man lyfter kvalitén på rektorsutbildningen.

4 Verksamhetsvillkor

4.1 Folkhögskolans deltagare

4.1.1 Deltagare som utgör underlag för statsbidrag

OFI avstyrker helt och hållet skrivningen om att deltagare som antas till allmän kurs på grundläggande nivå bedöms kunna nå kunskaper motsvarande grundskolans årskurs 9 inom maximalt 2 år.

De konsekvenser som OFI ser är att stora delar av de som finns på våra skolor på denna nivå inte längre kan erbjudas plats. Detta får stora konsekvenser för samhället och individerna som då inte får de möjligheter som folkhögskolan ger dem idag.

Vidare kan detta innebära att man endast antar de deltagare som man uppskattar kommer att klara sina studier på 2 år vilket innebär att de deltagarna med störst behov inte erbjuds någon plats. Förslaget har gjort en anpassning till CSN-stödet om maximalt 2 års studier för grundskola. Men om en deltagare behöver mer än 2 år och klarar finansiering utan CSN ska folkhögskolan inte sätta hinder för det.

OFI vill uppmärksamma att kravet på EU eller EFTA medborgarskap för 95% av deltagarna på folkhögskolan inte stämmer med kravet att alla deltagare på distanskurser ska vara svenska medborgare eller folkbokförda i Sverige. En deltagare som har EU medborgarskap men inte svenskt sådant kan enligt regelverket gå deltid på en folkhögskolekurs men inte studera på en distanskurs på en annan på den övriga tiden. Det blir en ologisk följd av regelverket.

OFI välkomnar skrivningen ”Folkhögskolan ska ge deltagare förutsättningar att besvara Folkhögskoleenkäten som skickas av Folkhögskolornas serviceorganisation”.

OFI önskar att man gör vissa förtydliganden och kompletterande information enligt nedan:

”Folkhögskolan ska genomföra Folkhögskoleenkäten som skickas av Folkhögskolornas serviceorganisation, och aktivt verka för att alla deltagare ges möjlighet och svarar på enkäten”

Vidare anser OFI att det bör framgå att Folkbildningsrådet inte har för avsikt att använda resultaten i ett sanktionerande syfte eller vara bidragsgrundande. Däremot kan sammanställningen fungera som en indikation på att en skola kan vara i behov av särskilt stödjande insatser från Folkbildningsrådet. Detta bör därför tydliggöras i texten för att säkerställa transparens och skapa förtroende i processen och på så sätt minska risken för eventuella missförstånd.

4.1.2 Studeranderätt

OFI välkomnar villkorsförslaget men önskar ett förtydligande av punkten ”all information”. Samt att även syftet behöver beskrivas för att undvika osäkerhet.

4.1.3 Stödinsatser för deltagare

OFI välkomnar att dessa villkor tydliggörs och finns kvar i de nya förslagen men vill påpeka att allt detta ökar folkhögskolans administration. OFI skulle även önska ett stöd i att göra all denna dokumentation enligt reglerna för GDPR.

4.2 Lärare och annan pedagogisk personal

OFI välkomnar att lärartätheten ökar på allmän kurs men det riskerar att det blir en indirekt negativ ekonomisk påverkan genom höjningen då ett totalt sett mindre tjänsteutrymme ska användas för att söka särskilda förstärkningsbidrag.

OFI är tveksamma till att bort kravet på lärartäthet på särskild kurs då det kan leda till en ekonomisk styrningen mot att allmän kurs kommer minska till förmån för särskild kurs. På så sätt kan lärarresursen minskas med bibehållen verksamhetsvolym.

Det kan också finnas en risk att det äventyrar kvalitén på särskilda kurser och leda till alltför stora undervisningsgrupper. Den största farhågan är om folkhögskolorna anpassar antagningskraven till mindre resurskrävande deltagare och att de personer som exempelvis står längst ifrån arbetsmarknaden inte välkomnas till folkhögskolorna.

På många särskilda kurser, särskilt yrkesutbildningar, går i nuläget individer med samma stödbehov som på allmän kurs. Här finns risk för att skolan inte längre antar dessa utan försöker hitta mindre resurskrävande individer i stället. Dessutom minskar mångfalden i gruppen.

Den ekonomiska styrningen kan också leda till att skolor byter ut resurskrävande särskilda kurser (som till exempel kulturutbildningar) mot sådana med ett teoretiskt innehåll som enkelt kan bedrivas i stora grupper och utan specialsalar. Det minskar bredden i kursutbudet för den enskilda skolan och troligtvis även nationellt.

OFI vill bibehålla generellt hög lärartäthet, på både allmän och särskild kurs, det är en del av vår särart.

OFI anser att Folkbildningsrådet noggrant behöver göra och presentera en riskanalys på vad konsekvensen av denna förändring kan leda till. OFI anser att argumenten till förslaget bör förtydligas.

OFI avstyrker stycket som handlar om tystnadsplikt för styrelse och personal. Tystnadsplikt för politiker i kommunala och regionala styrelser och nämnder regleras främst av Offentlighets- och sekretesslagen (OSL) och Kommunallagen och kan således inte regleras genom denna förordning eller dessa Statsbidragsvillkor för folkhögskolor.

4.3 Undervisningstid i folkhögskolans kurser

4.3.1 Undervisningstid för kurser på plats

OFI avstyrker förslaget om att minst hälften av den totala undervisningstiden ska utgöras av undervisning i sammanhållen grupp. Gruppindelningar av pedagogiska skäl är en fråga för varje skola och främst för den enskilde pedagogen att hantera. Det som här beskrivs leder till en

alldeles för stark styrning av folkhögskolornas uppdrag gällande perspektiven bildning och utbildning. Detta specifika innehåll är alldeles för detaljstyrt.

4.3.2 Arbetsplatsförlagt lärande

OFI avstyrker delar av förslaget om utökad tid för arbetsplatsförlagt lärande. OFI föreslår att kravet på APL-tid för yrkeskurser inte bör ha något minimumkrav då det idag finns yrkesutbildningar, (tex spelutvecklare) där det dels är svårt att hitta APL-platser, dels att det inte anses behövas. Vidare anser OFI att detta är något som varje folkhögskola och lärare själva kan ta ansvar för.

OFI föreslår också att höja den maximala APL-tiden till 40% då detta skulle ge två hela dagar och underlätta kursplaneringen.

4.3.4 Studie- och etableringsplan

OFI välkomnar förslaget om studieplan på samtliga kurser men föreslår att man i förslaget om studie- och etableringsplan på allmän kurs ersätter begreppet individuella mål med ***individuella studiemål***.

OFI anser också att man ska ta bort begreppet etableringsplan och endast använda ordet studieplan för både allmän- och särskild kurs.

OFI anser att man ska ta bort formuleringen och kravet på ”individuella mål för personlig utveckling”. För många av folkhögskolans deltagare upplevs frågeställningen och kravet som svårt. Den personliga utvecklingen kommer ofta som en ”biefekt” av studierna.

4.4 Utbildningar på distans

OFI tillstyrker med reservation kravet på max 50% studier på distans. OFI ser en risk att det för skolor i norra Sverige inte har andra möjligheter att nå sina ingångsvärden utan flexibla studielösningar. Regelverket utmanar också ambitionerna i de regionala utvecklingsstrategierna som ofta lyfter fler flexibla studieformer som en framgång.

OFI känner en oro över att ett sådant krav kan få till följd att skolor centraliseras och flyttas från landsbygden vilket skulle ge den glesa geografien ännu sämre möjligheter. OFI skulle välkomna om Folkbildningsrådet kunde se över möjligheterna till att dispens kan sökas med särskilda uppsatta kriterier som ges för de skolor som har behov av att ha mer än 50% av sitt kursutbud på distans.

Ett annat alternativ är att Folkbildningsrådet även här mäter och följer upp under en treårsperiod, vilket ger skolorna en ökad flexibilitet.

4.4.1 Distanskurser omfattning och upplägg

OFI välkomnar tydligheten i detta avsnitt och det är bra att undervisningen är ett genomsnitt som kan beräknas för en period. Ovanstående krav fungerar bra för rena distanskurser.

OFI önskar dock att för distanskurser på 25% eller 50% med platsförlagda heldagsträffar om 8 timmar vore det värdefullt och bra att kunna frångå kravet om undervisning varje vecka/varannan vecka och kunna ha några lektionsfria veckor. Heldagsträffarna ger ett minst lika stort mervärde för deltagarna som kontinuiteten, inte minst när det gäller kurser som också innehåller praktiskt arbete som bäst görs på plats. Träffarna underlättar också för det skolgemensamma samarbetet samtidigt som de också kräver mer lärarresurser då.

4.8 Allmänna och särskilda yrkeskurser

OFI välkomnar villkoren om yrkeskurser men önskar att begreppet yrkeskurs definieras och förtydligas.

OFI avstyrker kravet på motsvarande lärande när det gäller yrkeskurser på gymnasial och eftergymnasial nivå eftersom det betyder att kurserna måste ges samma förutsättningar i studietid och tid för lärande i arbete som sina motsvarigheter på yrkesvux, yrkeshögskolenivå och högskolenivå. Folkhögskolan måste även ha kännedom om vilket kursinnehåll som lärandet ska motsvara. OFI anser att detta är omöjligt för en enskild folkhögskola att garantera ett motsvarande lärande jämfört med ex. en yrkeshögskoleutbildning utan nationellt fastlagd studieplan. Ett jämförbart lärande är bara möjligt på allmän kurs grundläggande och gymnasial nivå. Folkhögskolans yrkeskurser arbetar idag ofta med certifiering vilket är ett sätt att mäta lärandenivån. Kravet på motsvarande lärande stämmer inte med certifieringens logik.

Att villkora yrkeskurser med att de ska vara föremål för andra aktörers bedömning och relateras till gymnasieskola, Komvux, yrkeshögskola eller högskola är att begränsa folkhögskolans möjligheter till att vara en del av lösningen på kompetensförsörjningen. Till exempel att folkhögskolan för yrkeskurser på eftergymnasial nivå ska ställa krav på resultat av lärande som motsvarar de krav som ställs på motsvarande utbildning inom yrkeshögskola då utbildningar inom yrkeshögskolan visat sig vara av låg kvalitet av karaktären självstudier med mycket liten lärarledd undervisning vore olyckligt. OFI tror att det finns andra sätt för FBR att nå ökad politisk kännedom och förståelse för yrkesinriktad särskild kurs på folkhögskola än föreslagen reglering av yrkeskurser.

OFI avstyrker det explicita kravet på samverkan med lokalsamhället. Här bör skrivningen i stället omfatta att kraven på samverkan ställs med bransch samt **regionalt eller lokalt** samhälle, och därmed inte vara tvingande till det sistnämnda. Detta på grund av att regionens folkhögskolor i stor utsträckning också tar hänsyn till regionala samverkansformer, inklusive kartlagda behov av yrkesutbildningar.

5. Fördelning av statsbidrag

5.1 System för fördelning av statsbidrag

OFI välkomnar att statsbidraget fördelas framåtsyftande för en 3-årsperiod.

OFI önskar att Folkbildningsrådet tar fram en plan och för hur dialogen mellan folkhögskolan och huvudmannen ska utformas.

OFI anser att det är av stor vikt att dialogen förs med huvudmannen och inte bara med den enskilda skolan.

5.3 Utvecklingsbidrag

OFI välkomnar det särskilda utvecklingsbidraget och tror att det kommer att stimulera det systematiska kvalitetsarbetet på skolorna.

OFI vill att det ska vara sökbara medel och inte i form av deltagarveckor. En utvecklingsprocess måste få möjlighet att pröva modeller och idéer utan att vara låst vid att återrapportera deltagarveckor som ska uppnås eller riskerar att förloras på grund av för få deltagare etc.

OFI vill inte att dessa medel ska användas och ges som en ventil för de folkhögskolor som riskerar att göra mer än en miljon kronor i underskott per år, under en period av tre år. Dessa underskott bedöms uppstå eftersom språkschablonen och förstärkningsbidraget tas bort för både allmän kurs och särskild kurs. Om Folkbildningsrådet ändå hanterar det så bör man inte kalla det för "Utvecklingsbidrag".

5.4.1 Allmänt förstärkningsbidrag

OFI är positiv generell bidragshöjning för deltagare som går allmän kurs och har viss förståelse för att man i villkorstexten inte kan redovisa de exakta siffrorna för hur detta kommer att landa. Dock behöver skolorna denna information för att kunna beräkna och jobba med en hållbar och långsiktig budget.

OFI saknar både hur mycket det utökade beloppet kommer att vara, vi har hört siffran 320 kronor per deltagarvecka men det finns inte med i denna text.

Folkbildningsrådet har heller inte fastslagit det maxtak i procent av skolans totala verksamhet som ni kommer att använda er av vid fördelning.

Folkbildningsrådet har heller inte någon skrivning om den övergångstrappa som ni har kommunicerat ut som kommer att gälla för de skolor som kommer att få stora minskade ekonomiska resurser på grund av denna förändring.

OFI ser gärna att Folkbildningsrådet återkommer med dessa uppgifter så snart som möjligt.

5.4.2 Särskilt förstärkningsbidrag

OFI ser brister som ger konsekvenser i detta förslag som vi vill uppmärksamma er om.

OFI befarar att de deltagare som går särskild kurs och som är i behov av stöd ändå inte uppfyller kriterierna för det föreslagna särskilda förstärkningsbidraget. Detta kan innebära att deltagare i behov av stöd inte kommer att kunna erbjudas det.

OFI ser ett behov av att se över förslaget att språkstöd på särskild kurs endast kan ges på yrkesutbildningar i det föreslagna systemet. Särskilda kurser ger också möjlighet att närma sig arbetsmarknad eller studier, därför bör särskild kurs också vara underlag för det särskilda förstärkningsbidraget.

6 Redovisning av statsbidraget

OFI ställer sig frågande till kravet på att rapportera lärartäthet på särskild kurs då den enligt förslaget ska tas bort.

Robert Uitto, ordförande

HansOlov Furberg, vice ordförande

Annica Wallenborg Flynn, verksamhetschef